

Міжнародна науково-практична конференція,
присвячена 25-річчю кафедри конструктивної географії і картографії
Львівського національного університету імені Івана Франка
«КОНСТРУКТИВНА ГЕОГРАФІЯ І КАРТОГРАФІЯ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ»
Україна, м. Львів, 1–3 травня 2025 р.

УДК 911.375.64(477.83-25)Майорівка(091)

МАЙОРІВКА: ІСТОРИКО-КАРТОГРАФІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ МІКРОРАЙОНУ ЛЬВОВА

Любов Котик

Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, Україна

Досліджено за допомогою аналізу історичних карт і планів м. Львова формування та просторовий розвиток у площині великого міста мікрорайону Майорівка. Означено, що мікрорайон вперше позначено через топонім Mayerowka на плані Львова з околицями 1836 р. Доведено визначальний вплив рельєфу території мікрорайону на формування його конфігурації та господарського освоєння. Простежено за допомогою аналізу карт і планів м. Львова ХІХ–ХХ ст.: просторовий розвиток мікрорайону, зокрема його територіальне розширення на схід та південь; визначальний вплив головної транспортної осі мікрорайону – вул. Пасічна; сучасний розвиток мікрорайону вздовж двох головних транспортних артерій – вул. Пасічна, вул. Медової Печери. Виявлено, за результатами соціологічного опитування, наявність розбіжності в означенні меж Майорівки мешканцями Львова та жителями мікрорайону. Запропоновано та обґрунтовано широке і вузьке означення просторових меж мікрорайону. Подано головні історико-культурні об'єкти Майорівки та запропоновано заходи з популяризації топоніму Майорівка серед мешканців мікрорайону.

Ключові слова: Львів, мікрорайон, історичні карти і плани, Майорівка, топонім, історико-культурні об'єкти.

MAYORIVKA: A HISTORICAL AND CARTOGRAPHIC STUDY OF THE LVIV NEIGHBOURHOOD

Liubov Kotyk

Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, Ukraine

The formation and spatial development of the Mayerowka neighbourhood in the plane of a large city is studied by analysing historical maps and plans of Lviv. It is shown that the neighbourhood was first designated through the place name Mayerowka on the map of Lviv with its suburbs of 1836. The author proves the decisive influence of the relief of the neighbourhood on the formation of its configuration and economic development. The analysis of maps and plans of Lviv of the XIX-XX centuries traces the spatial development of the neighbourhood, in particular its territorial expansion to the east and south; the determining influence of the main transport axis of the neighbourhood – Pasichna Street; the modern development of the neighbourhood along two main transport arteries – Pasichna Street and Medova Pechera Street. Based on the results of a sociological survey, the article reveals that there is a discrepancy in the definition of Mayorivka's boundaries by Lviv residents and residents of the neighbourhood. The broad and narrow definitions of the spatial boundaries of the neighbourhood are proposed and substantiated. The main historical and cultural objects of Mayorivka are presented and measures to popularise the place name Mayorivka among the residents of the neighbourhood are proposed.

Keywords: Lviv, neighbourhood, historical maps and plans, Mayorivka, place name, historical and cultural sites.

Актуальність дослідження. Одним із аспектів збереження та примноження історико-культурної спадщини України є дослідження трансформації внутрішнього простору поселень, їхнього географічного, історико-культурного, функціонально-територіального зонування і структурування. Особливо це важливо для великих міських поселень, які зазнали процесів швидкого розвитку у ХХ ст., мають сформовану мозаїчну структуру мікрорайонів, а їхні корінні мешканці є носіями історико-культурної інформації локальної території проживання. Зберегти її, систематизувати та передати наступним поколінням, інтегрувати у сучасне бачення урбаністичного розвитку великих міських поселень особливо важливо в умовах національно-безпекових викликів, які постали перед Україною у ХХІ ст.

Мета дослідження. Проаналізувати за допомогою історичних карт і планів формування та розвиток мікрорайону Майорівка у площині м. Львова; означити межі мікрорайону у просторі сучасного Львова та прослідкувати зміну його конфігурації в минулі історичні періоди; означити

**Міжнародна науково-практична конференція,
присвячена 25-річчю кафедри конструктивної географії і картографії
Львівського національного університету імені Івана Франка
«КОНСТРУКТИВНА ГЕОГРАФІЯ І КАРТОГРАФІЯ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ»
Україна, м. Львів, 1–3 травня 2025 р.**

головні історико-культурні об'єкти мікрорайону, що визначають його ідентичність і самобутність у просторі м. Львова; запропонувати заходи з популяризації історико-культурної спадщини мікрорайону.

Результати дослідження. Мікрорайон Майорівка розташований в південно-східній частині м. Львова (рис. 1). На півночі він межує з мікрорайоном Ялівець, на сході обмежений Винниківським лісопарком, на півдні – межує з мікрорайоном Клекучко, на заході – обмежений лісопарком Погулянка. Він є східною частиною територіально більшого й історично давнішого мікрорайону Пасічна. Адміністративно, Майорівка є частиною Личаківського району м. Львова.

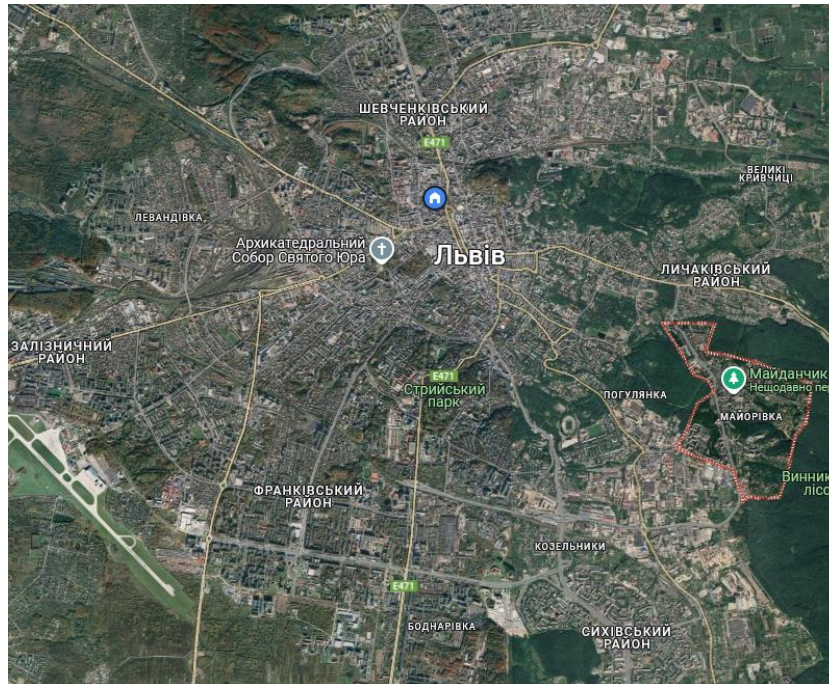

Рис. 1. Мікрорайон Майорівка на Google Maps [30]

У природно-географічному відношенні, мікрорайон розташований у межах геоморфологічного району Львівське плато, яке утворено генетичним типом рельєфу денудаційні лесові плато [11, с. 27]. Мікрорайон просторово обмежено-стиснутий відрогами Львівського плато – Ратинська височина на крайньому сході, височина Погулянка на заході та Личаківська височина на півночі [11, с. 27], які різко обриваються долинами річок і потоків. У ландшафтному плані, мікрорайон Майорівка розміщений у межах мікрорегіону Давидівське пасмо та представлений формою мезорельєфу хвилясті вододільні поверхні з переважаючим ухилом поверхні 0–6° [11, с. 38]. Ґрунотвірні відклади – елювіальні (еолово)-делювіальні лесовидні супіски-суглинки (понад 4 м); природні ґрунти – сірі лісові; природна рослинність – грабово-дубові ліси [11, с. 38].

З усіх сторін мікрорайон Майорівка обмежений формами мезорельєфу круті схили із структурними терасами з переважаючим ухилом поверхні понад 12° [11, с. 38]. Їхні ґрунотвірні відклади – елювіально-делювіальні суглинки (1–4 м) на корінних пісках, пісковиках та мергелі; природні ґрунти – сірі та ясно-сірі лісові; природна рослинність – грабово-букові та букові ліси [11, с. 38].

Накладання топографічної карти місцевості та карти сучасного заселення мікрорайону засвідчило, що межі загосподарювання і заселення простору Майорівки пов'язані з високою рівнинною припіднятою частиною Львівського плато [11, с. 23], яке підноситься на висоту понад 360 м над рівнем моря (рис. 2). Найвищою частиною плато (вододіл) здавна проходили (рис. 3) головні транспортні комунікації – ґрунтові дороги (битий шлях) – сучасні вул. Пасічна, вул. Зелена та ін.

Міжнародна науково-практична конференція,
присвячена 25-річчю кафедри конструктивної географії і картографії
Львівського національного університету імені Івана Франка
«КОНСТРУКТИВНА ГЕОГРАФІЯ І КАРТОГРАФІЯ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ»
Україна, м. Львів, 1–3 травня 2025 р.

Рис. 2. Топографія мікрорайону Майорівка м. Львова [28]

В історичному аспекті, як топонім у просторі м. Львова, Майорівка з'являється у 30-х роках XIX ст., коли ділянку в тогочасній південно-східній околиці м. Львова для побудови фільварку та розпланування саду купує німецький ботанік Йозеф Маєр (*Joseph Meyer*). Як антропотопонім, що сформувався за прізвищем власника, місцевість починає іменуватися первинно *Mayers Höfel* (маєток Маєра) і з часом полонізується у Маєрівку (нім. *Mayerowka* пол. *Majerówka*) [2, 6, 7, 10, 13, 16], а далі українізується в Майорівку. Назва Майорівка за ділянкою зберігається і по-сьогодні, але зазнає витіснення з активно-вжиткового побутового топонімічного простору мешканців м. Львова за рахунок переважання назви головної транспортної осі мікрорайону – вул. Пасічна, про що детальніше розкрито нижче за текстом.

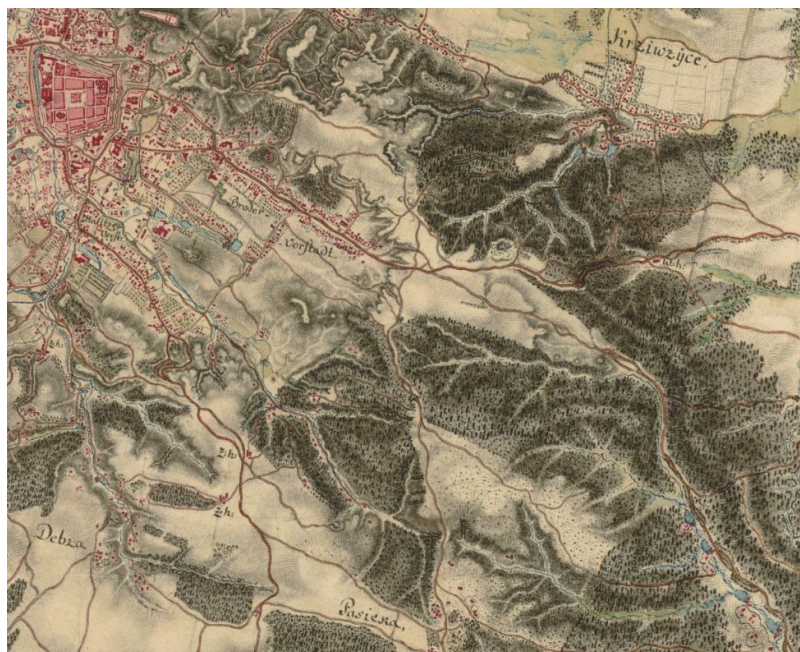

Рис. 3. Ґрунтові дороги на території сучасного мікрорайону Майорівка на карті «Karte des Koenigreiches Galizien und Lodomerien. Lemberg», 1783 [49]

Міжнародна науково-практична конференція,
присвячена 25-річчю кафедри конструктивної географії і картографії
Львівського національного університету імені Івана Франка
«КОНСТРУКТИВНА ГЕОГРАФІЯ І КАРТОГРАФІЯ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ»
Україна, м. Львів, 1–3 травня 2025 р.

Щодо особи власника території – Йозефа Маєра, то він був знаним ботаніком, помологом [4, 7, 13, 15–17], який займався озелененням міста і розплануванням садів у просторі тогочасного середмістя й передмістя Львова. Історик І. Крип'якевич так розкрив його внесок: «... [вулиця] звалася від 1840-х рр. Маєрівська, від саду Маєра, славного помолога, що плевав різного роду фруктові дерева, а також виноград» [7, с. 122].

Рис. 4. «Зелений острівець» Йозефа Маєра між будинками на вул. Січових Стрільців і вул. Петра Дорошенка, м. Львів [14]

Йозефа Маєра відносять до когорти відомих львівських садівничих, які «працюють з часом» [4] таких як Карл Бауер (*Karl Bauer*, 1818–1894), Арнольд Рерінг (*Arnold Röhring*, 1840–1913), Генріх Швецький-Вінецький (1901–1965), що «... як справжні фахівці своєї справи, вміли обрати сприятливу територію для посадки дерев, щоб ці дерева прожили довго, стали природнім спадком» [4]. Первинно він заклав сад на території Краківського передмістя (сучасна вул. Січових Стрільців) [7, с. 122; 9, с. 104; 15, с. 79], де і зараз у внутрішньобудинковому просторі між помешканнями на вул. Січових Стрільців, 5–7 і вул. Петра Дорошенка, 12 зберігся «зелений острівець» [14], колишнього великого саду («помологічний город» [2]) закладеного ботаніком (рис. 4). Його прагнуть зберегти для містян мешканці довколишніх будинків зініціювавши у 2019 р. громадський проект «Ботанічний двір Йозефа Маєра» [14]. Львовознавець І. Мельник також висловив припущення що: «... посеред пішохідної вулички Крива Липа, збереглася стара похилена липа, яка нібито походить ще з Маєрового городу» [15, с. 81].

Рис. 5. Вулиця Mayer Gasse на кадастровій карті Львова «Lemberg (Lwów) Cadastral Map 1849/1853» [35]

**Міжнародна науково-практична конференція,
присвячена 25-річчю кафедри конструктивної географії і картографії
Львівського національного університету імені Івана Франка
«КОНСТРУКТИВНА ГЕОГРАФІЯ І КАРТОГРАФІЯ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ»
Україна, м. Львів, 1–3 травня 2025 р.**

Власне сучасна вул. Січових Стрільців, була сформована та забудована віллами і невеликими за розміром палацами у 1840-х роках серед садів, які заклав і розпланував Йозеф Маєр і первинно також носила назву вул. Маєрівка [7, с. 122; 15, с. 79; 19, с. 104], зокрема: вул. *Mayer Gasse* – з 1841 р. до 1871 р. (рис. 5), вул. *Majerówka* – з 1871 р. до 1885 р. [2]. Годонім Маєрівка так пояснює дослідник садів і парків Львова В. Кучерявий: «За часів К. Бауера вже існувала нинішня вулиця Січових Стрільців, яка була прокладена ще у 1841 р. через університетський фруктовий сад, за яким доглядав відомий садівник Майєр. Тоді вулицю було названо ім'ям цього ботаніка-аматора» [8, с. 35]. Втім, як означив дослідник Львова І. Мельник: «Однак скоро місто поглинуло цю околицю, і до кінця XIX ст. колишня Маєрівка була забудована великими кам'яницями. Стимулом для такої забудови стало спорудження у 1877–1881 рр. на місці казино Гехта, головної політичної установи краю – Галицького сейму. Будівля сейму підвищувала статус всієї ділянки» [15, с. 79]. У 1885 р. вулицю перейменували на вулицю 3 мая (на честь прийняття польської Конституції 03.05.1791 р.; після советської окупації вона носила назву – 17 вересня на честь «приєднання» Галичини до советського союзу; з 1991 р. вулиця іменується Січових Стрільців (січовики вели бойові дії в районі вулиці у 1918 р.) [15, с. 79].

На історичних картах топонім Майорівка у площині сучасної території мікрорайону Майорівка м. Львова, у формі первинної версії *Mayers Höfel* вперше з'являється на карті «Lemberg mit seinen Umgebungen nach der Original Aufnahme des k. k. General-Quartiermeisters-Stabes auf Stein graviert im Jahre» 1836 р. [36] (рис. 6). Оскільки на карті позначено розпланований сад і житлово-господарські будівлі, то можна припустити, що Йозеф Маєр придбав цю ділянку до 1836 р. Важливо, що топонім *Mayers Höfel* позначено у центрі рівнинної ділянки Львівського плато, яка відповідає сучасній ближчій до центру південно-західній частині мікрорайону Майорівка, яка тягнеться до вул. Пасічна, де зараз переважає одно-двоповерхова приватна житлова забудова. Поступове розрозстання мікрорайону за рахунок збільшення площі житлової забудови, загосподарювання території простежується на картах 1849–1938 рр.

Рис. 6. «Lemberg mit seinen Umgebungen nach der Original Aufnahme des k. k. General-Quartiermeisters-Stabes auf Stein graviert im Jahre», 1836 [36]

Дещо іншу версію походження топоніму Майорівка подає дослідник садів і парків Львова В. Кучерявий, який пов'язує топонім з прізвищем бургомістра Я. Аттельмаєра (*Attelmayer*), який у 1641 р. за шість злотих у рік орендував підльвівські лани: «Східніше Погулянки аж до Винниківського лісу простяглася Майорівка. Назва цього урочища походить від прізвища Львівського бургомістра Я. Аттельмаєра, який взяв в оренду велику кількість ланів, що охопили нинішні Снопків, Погулянку, Майорівку аж до Винників. Ці горбогір'я, як і Кайзервальд, в основному були вкриті буковими лісами. ... Лісочагарникова і лучна рослинність уздовж річок і потоків була надзвичайно вигідна для розвитку бджільництва. Тому головний прибуток Аттельмаєр одержував від продажу меду. Наявність тут численних пасік дала назву цілій східній околиці - Пасіки» [8, с. 125–126].

Міжнародна науково-практична конференція,
присвячена 25-річчю кафедри конструктивної географії і картографії
Львівського національного університету імені Івана Франка
«КОНСТРУКТИВНА ГЕОГРАФІЯ І КАРТОГРАФІЯ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ»
Україна, м. Львів, 1–3 травня 2025 р.

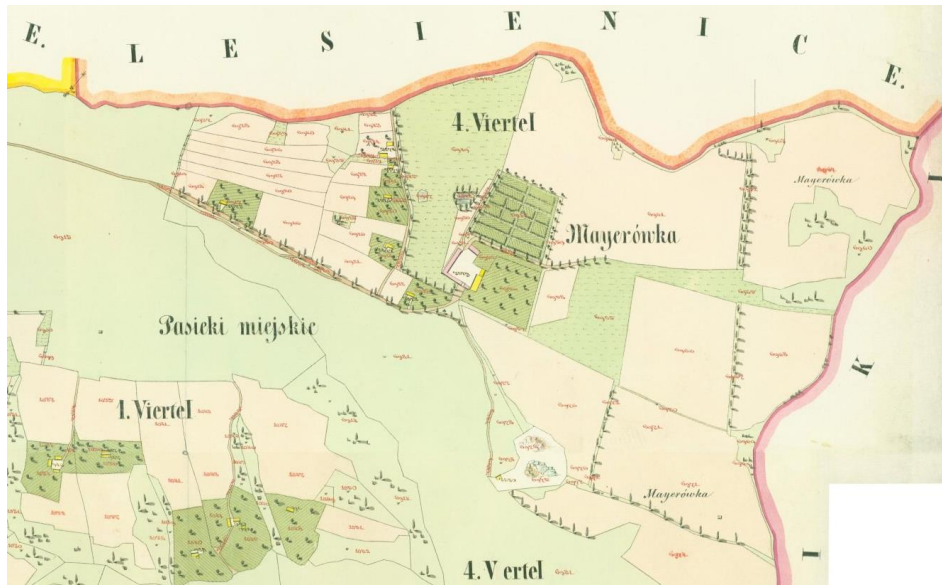

Рис. 7. Мікрорайон Майорівка на кадастровій карті Львова «Lemberg (Lwów) Cadastral Map 1849/1853» [35]

На кадастровій карті Львова «Lemberg (Lwów) Cadastral Map 1849/1853» [35] видно поширення антропотопоніму Майорівка (нім. *Mayerówka*) як на власне фільварок і сад Йозефа Маєра, який значно зріс у розмірах порівняно з зображенням на карті 1836 р. (рис. 6) так і на прилеглі до фільварку території: на південь від кар'єру – зараз північні окраїни мікрорайону Клекучко, та на схід – зараз у напрямку Винниківського лісопарку (рис. 7).

Трансформацію охоплення топонімом Майорівка площі мікрорайону можна простежити на карті «Galicia and Bucovina (1861–1864) – Second military survey of the Habsburg Empire» [29]. Її накладання на карту сучасної вуличної мережі м. Львова [40] засвідчує зростання території загосподарювання і розширення території охоплення топонімом Майорівка (нім. *Mayerowka*) на захід (рис. 8). Головний осередок мікрорайону у цих роках локалізований у межах сучасних вулиць Симиренків, Садівнича.

Рис. 8. «Galicia and Bucovina (1861–1864) – Second military survey of the Habsburg Empire» [29]

За картою третього військового знімання «Habsburg Empire (1869–1887) – Third Military Survey (1:25000)» [31] можна простежити, що ареал вживання топоніму Майорівка (пол. *Majerówka*) поширюється на територію сучасної вулиці Медової Печери; також вперше з'являється на карті топонім сучасної південної межі мікрорайону – мікрорайон Клекучко (рис. 9).

Міжнародна науково-практична конференція,
присвячена 25-річчю кафедри конструктивної географії і картографії
Львівського національного університету імені Івана Франка
«КОНСТРУКТИВНА ГЕОГРАФІЯ І КАРТОГРАФІЯ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ»
Україна, м. Львів, 1–3 травня 2025 р.

Рис. 9. «Habsburg Empire (1869–1887) – Third Military Survey (1:25000)» [31]

Топонім Майорівка (пол. *Majerówka*) присутній на картах «Геологічного атласу Галичини» («Atlas Geologiczny Galicyi», 1884-1911) та в описах до них (1897) [27], зокрема на карті «Львів» [26] (рис. 10), де чітко видно круті схили, що переходять в яри й долини потоків та обмежують територію забудови і загосподарювання мікрорайону.

Рис. 10. Atlas Geologiczny Galicyi. Lwów, 1894 [26]

Про Майорівку (пол. *Majerówka*), як заселену частину («група домів і фільварок») Львова (Личаківське передмістя) можна віднайти незначну за обсягом інформацію в п'ятому томі «Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich», 1880-1902 [42, St. 919].

На плані Львова 1920 р. («Wielki plan Lwowa z przedmieściami i najbliższa okolica miasta») [44] топонім Майорівка (пол. *Majerówka*) охоплює усю сучасну площу мікрорайону, а також поширюється на південні околиці тогочасного міста, де раніше на карті третього військового

**Міжнародна науково-практична конференція,
присвячена 25-річчю кафедри конструктивної географії і картографії
Львівського національного університету імені Івана Франка
«КОНСТРУКТИВНА ГЕОГРАФІЯ І КАРТОГРАФІЯ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ»
Україна, м. Львів, 1–3 травня 2025 р.**

знімання [31] був означений мікрорайон Клекучко (рис. 11). На цьому плані вперше чітко означено дві базові транспортні артерії мікрорайону – сучасні вул. Пасічна і вул. Медової Печери; також показано розширення мікрорайону вздовж головних доріг на північ, у напрямку до мікрорайону Личаків.

Рис. 11. «Wielki plan Lwowa z przedmieściami i najbliższa okolica miasta», 1920 [44]

На плані Львова «Lwów. Plan miasta, Lwów» (1923) [37] територія мікрорайону Майорівка не охоплена планом; на плані Львова 1938 р. «Plan orientacyjny Wielkiego Lwowa» [32], територія мікрорайону забудована житловими і господарськими будівлями означена, але найменування дільниці не підписано.

Окремі згадування топоніму Майорівка на менш відомих для загалу історичних мапах і планах Львова можна віднайти у праці «Атлас українських історичних міст. Львів», 2014 [1], на картах розміщених на ресурсах «Old maps of Lviv» [39], «Vetus Maps – Навігація за історичними картами» [43], «Геопортал відкритих даних Львівської міської ради» [5] та ін.

У праці «Сучасний Львів» (1943) О. Степанів не згадує топонім Майорівка, коли описує сформований розвиток господарства та особливості житлової забудови дільниць Львова, територіальний розвиток міста у просторі [22]. Водночас учена кілька раз згадує сусідній мікрорайон з топонімом Пасіки: «... простір між Личаковом і Пасіками ...» [22, с. 25], «... житлові споруди сільсько-господарського типу на Кривчицях, Пасіках, Снопкові, Залізній воді, Кульпаркові, Персенківці та Левандівці...» [22, с. 51] та ін.

У советський період на картах і планах Львова відходять від показу історичних мікрорайонів, нехтують і свідомо «уникають-забувають» історичну топоніміку, натомість надають перевагу використанню офіційно затверджених назв адміністративно означених районів міста – Личаківський район та акцентують увагу на перейменовані, відповідно до тоталітарної ідеології, транспортні артерії, наприклад, вул. Пересади (1960–1990 рр.), названа на честь советського «діяча» Василя Пересади; з 1991 р. – вул. Медової Печери. З картами цього періоду можна ознайомитися на відкритих електронних ресурсах [39, 43].

З відновленням незалежності України історичний топонім Майорівка повертається на карту Львова. Він присутній на картах, що ілюструють особливості історичного розвитку Львова та функціонування Личаківського району м. Львова в атласі «Львів: комплексний атлас» [11]. Позначено топонім і на електронних картах Львова – Google Maps [30], OpenStreetMap [40] та ін.

**Міжнародна науково-практична конференція,
присвячена 25-річчю кафедри конструктивної географії і картографії
Львівського національного університету імені Івана Франка
«КОНСТРУКТИВНА ГЕОГРАФІЯ І КАРТОГРАФІЯ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ»
Україна, м. Львів, 1–3 травня 2025 р.**

Про мікрорайон Майорівка, особливості його вуличної мережі та головні споруди, будинки вздовж доріг можна віднайти відомості в історично-краєзнавчих розвідках, які видаються на початку XXI ст. за авторства львовознавця І. Мельника [15-17]. Згадує про мікрорайон і проф. М. Назарук у праці «Львів на початку XXI століття» (2015), де аналізуючи структуру Личаківського району констатує: «Основні місцевості району здебільшого зберегли свої автентичні назви: Личаків, Великі Кривчиці, Лисиничі, Майорівка, Погулянка, Знесіння, Кайзервальд, Цетнерівка, Ялівець» [18, с. 89].

Водночас у XXI ст. означається проблема розмиття меж мікрорайону Майорівка у сприйнятті мешканців міста Львова, загалом, та мешканців мікрорайону, зокрема. Можна говорити про формування широкого і вузького просторового означення мікрорайону Майорівка у сформованій ментальній карті мешканців Львова.

Рис. 12. Мікрорайони Львова, за результатами соціологічного опитування у рамках проекту «Соціальний простір міста: потенціал до громадотворення» [20]

У широкому трактуванні поняття Майорівка поширюється на територію, яка охоплює на заході сучасну вул. Пасічну (по обидві сторони від вулиці (включно з мікрорайоном Батальна, аж до перетину з вул. Джорджа Вашингтона), на півдні (включно з мікрорайоном Клекучко) і сході обмежена Винниківським лісопарком, на півночі – мікрорайоном Ялівець. Така конфігурацію мікрорайону присутня на карті Google Maps (див. рис. 1). Частково засвідчили цю конфігурацію мікрорайону і результати соціологічного опитування мешканців Львова (2015) у рамках проекту «Соціальний простір міста: потенціал до громадотворення» [20, 23]. Опитування показало (рис. 12), що в ментальному сприйнятті території Львова її мешканцями, територія історичного мікрорайону Клекучко не відноситься до Майорівки, сам топонім Клекучко, як мікрорайон, не згадується львів'янами, а його територія відноситься до мікрорайону Батальна–Дж. Вашингтона. Водночас цікавим є поширення топоніму Майорівка на історичні мікрорайони Цетнерівка (південь мікрорайону) та Ялівець (львів'яни мікрорайон іменують АС-6 – Майорівка) і північно-схід мікрорайону житлової забудови 80-х років ХХ ст. – Батальна (до вул. Пасічна) (рис. 12). Це засвідчує важливість транспортних комунікацій (автостанція, головні транспортні артерії) у формуванні топоніміки і сприйнятті меж мікрорайонів великого міста. Щодо ментального тяжіння мешканців північно-східної частини житлового мікрорайону Батальна до Майорівки, то можна припустити, що вагому роль тут належить сакральній споруді – Церква Благовіщення Пресвятої Богородиці (вул. Пасічна, 83), навколо якої сформувалася активна, різносторонньо діяльнісна греко-католицька парафія. Крім того у 70–80-х роках ХХ ст. цей мікрорайон як і Майорівка формувався у концепції територіально-функціонального зонування м. Львова [11], як житловий мікрорайон, на противагу південному ареалу у межах вул. Дж. Вашингтона–

**Міжнародна науково-практична конференція,
присвячена 25-річчю кафедри конструктивної географії і картографії
Львівського національного університету імені Івана Франка
«КОНСТРУКТИВНА ГЕОГРАФІЯ І КАРТОГРАФІЯ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ»
Україна, м. Львів, 1–3 травня 2025 р.**

Пасічна, де домінувала промислово-складська зона, яка зараз зазнає активної трансформації у житлово-торговельно-складську.

Проведене власне соціологічне опитування мешканців мікрорайону Майорівка (березень, 2025 р., 38 осіб), у т. ч. його старожилів, які проживають на території понад п'ятдесят років (11 осіб) дало змогу означити вузьке просторове охоплення мікрорайону, яке співпадає з історичним заселенням території та обмежується ареалом: на заході – лісопарк Погулянка (вул. Пасічна від перетину з вул. Медової Печери до повороту на ЖК «Matvel Hill»), на півдні – мікрорайон Клекучко, на сході Винниківський лісопарк, на півночі – мікрорайон Таджикицька (рис. 13). Мікрорайон Таджикицька мешканці відділяють від мікрорайону Майорівка, він сформований житловою забудовою вздовж вул. Пасічна від Цетнерівки до перетину з вул. Медової Печери.

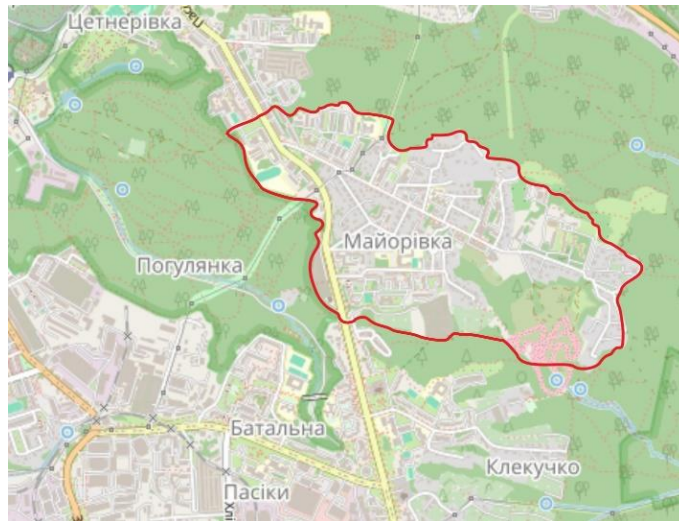

Рис. 13. Сучасні межі мікрорайону Майорівка (ментальна карта мікрорайону корінних мешканців). Основа карти – OpenStreetMap [40]

Головні історико-культурні об'єкти мікрорайону, за результатами соціологічного опитування:

- водонапірна вежа, споруджена (1933) за проектом польського архітектора Вітольда Мінкевича (1880–1961) у стилі функціоналізм. Її планували і як оглядову вежу для львів'ян й туристів: абсолютна висота верхньої точки 380 м над рівнем моря (рис. 14);
- приватні житлові будинки 30-х років ХХ ст. у стилі конструктивізм (вул. Медової Печери, вул. Садівнича та ін.) (рис. 15);
- залишки австрійських фортів 1870–1880 рр.

Рис. 14. Водонапірна вежа, вул. Пасічна, 67 (світлина Л. Котик, березень 2025 р.)

Рис. 15. Приватний будинок, вул. Медової Печери, 59 (світлина Л. Котик, березень 2025 р.)

**Міжнародна науково-практична конференція,
присвячена 25-річчю кафедри конструктивної географії і картографії
Львівського національного університету імені Івана Франка
«КОНСТРУКТИВНА ГЕОГРАФІЯ І КАРТОГРАФІЯ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ»
Україна, м. Львів, 1–3 травня 2025 р.**

Також мешканці, як знаковий об'єкт мікрорайону, означають геологічну пам'ятку природи місцевого значення Медову печеру.

*Рис. 16. Банер «Я люблю Пасічну»
(світлина Л. Котик, березень 2025 р.)*

*Рис. 17. Житловий комплекс «Tiffany»
(світлина Л. Котик, березень 2025 р.)*

Важливо, що з метою популяризації назви головної вулиці мікрорайону на перетині вул. Пасічна і вул. Медової Печери встановлено банер, який пропагує іменування вулиці – Пасічна (рис. 16). Так як Майорівка мікрорайон незначної малоповерхової (історичний ареал мікрорайону вул. Садівнича, вул. Смиренків, вул. Медової Печери (початок)) і домінуючої багатопверхової житлової забудови (вул. Пасічна, вул. Медової Печери, вул. Китайська та ін.), то у нових мешканців мікрорайону, що придбали чи орендують тут житло, він асоціюється з назвою вулиці і вони його іменують мікрорайон Пасічна. Аналогічно відбувається з назвою ЖК «Tiffany» (рис. 17), яка поширюється на довколишню територію дотичну до житлового комплексу вздовж вул. Пасічної. З метою популяризації назви мікрорайону, доцільно встановити інформаційний банер про історію мікрорайону та походження його назви, наприклад, на перетині вул. Пасічна – вул. Смиренків.

Висновки. Мікрорайон Майорівка має давню історію розвитку, яка започаткована придбанням території для фільварку і садівництва на передмісті Львова у 30-х роках XIX ст. Йозефом Маєром. Мікрорайон змінювався упродовж історичного розвитку за рахунок збільшення площі забудови і загосподарювання у межах рівнинної частини Львівського плато у напрямку до Винниківського лісопарку на схід і північ та парку Погулянка на захід. Природні обмежувачі – глибокі яри і долини потоків відмежовували і відмежовують район від сусідніх мікрорайонів – Клекучко, Цетнерівка та ін. Топонім Майорівка активно присутній у просторі м. Львова, про що свідчить аналіз карт і планів міста XIX–XX ст. У XXI ст. сформувався широке і вузьке трактування просторових меж мікрорайону Майорівка, що пов'язано з процесами активної забудови території, розвитком локальних транспортних габів (АС 6).

Предметом подальших наукових розвідок є питання дослідження біографії першого власника мікрорайону Йозефа Маєра та його внеску у розбудову мікрорайону й формування культури закладання садів м. Львова; встановлення конкретних меж розташування фільварку та саду Йозефа Маєра у площині сучасної планувальної структури мікрорайону; дослідження мікрорайону на предмет збереження автентичних історико-культурних об'єктів XIX–XX ст.; популяризації історії мікрорайону, його топоніму для мешканців Львова, Підльвів'я, туристів; розроблення туристичного маршруту мікрорайоном, який би показав його унікальність в планувальній структурі та особливості врахування рельєфу при геоплануванні мікрорайону.

Подяка. Вдячна проф. Івану Ровенчаку за важливі поради й корективи під час опрацювання історико-картографічного матеріалу та написання статті. Я також вдячна моїм колегам, доц. Любомиру Безручку, доц. Дмитру Каднічанському, доц. Ользі Мамчур, доц. Богдану Яворсь-

**Міжнародна науково-практична конференція,
присвячена 25-річчю кафедри конструктивної географії і картографії
Львівського національного університету імені Івана Франка
«КОНСТРУКТИВНА ГЕОГРАФІЯ І КАРТОГРАФІЯ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ»
Україна, м. Львів, 1–3 травня 2025 р.**

кому за цікаву наукову дискусію про картографічні й історичні джерела про Майорівку та про її межі. Я хотіла б подякувати студентам географічного факультету, які проживають у мікрорайоні та учню МАН Роману Кашубі, які долучилися до опитування та екскурсії Майорівкою і поділилися своїми думками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Атлас українських історичних міст. Львів / наук. ред. М. Капраль. Львів : ДНВП «Картографія», 2014. Т. 1. 95 с.
2. Байцар А. Млинівці, Млинівка, Маріївка, Майорівка, – топоніми в околицях Винник, 2017. URL: https://baitsar.blogspot.com/2017/02/blog-post_24.html
3. Білецький М., Ванда І., Котик Л. Соціальна географія : навч. посібн. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2019. 328 с.
4. Великі садівничі Львова. Як творили зелені зони міста, 2020. URL: <https://spadshchyna.lviv.ua/5110-2>
5. Геопортал відкритих даних Львівської міської ради. URL: <https://map.city-adm.lviv.ua/map/histor#map>
6. Ковальська А. Як околиці Львова отримали свої назви, 2023. URL: <https://inlviv.in.ua/lviv/yak-okolytsi-lvova-otrymaly-svoyi-nazvy>
7. Крип'якевич І. П. Історичні проходи по Львові. Львів : Каменярь, 1991. 167 с.
8. Кучерявий В. П. Сади і парки Львова. Львів : Світ, 2008. 360 с.
9. Лемко І., Михалик В., Бегляров Г. 1243 вулиці Львова. Львів : «Апріорі», 2009. 528 с.
10. Львів і його села. Як місто розширювало свої території, 2021. URL: https://tvoemisto.tv/exclusive/lviv_114994.html
11. Львів. Комплексний атлас / за ред. О. Шаблія. Київ, 2012.
12. Львів: природа навколо нас / за заг. ред. М. М. Назарука. Львів : Коло, 2016. 208 с.
13. Майорівка. URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Майорівка_\(Львів\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Майорівка_(Львів))
14. Марімба, пінг-понг над озером і алхімічна лабораторія Гаррі Поттера: громадські проекти для центру Львова, 2019. URL: <https://www.032.ua/news/2559730/marimba-ping-pong-nad-ozером-i-alhimicna-laboratoria-garri-pottera-gromadski-proekti-dla-centru-lvova>
15. Мельник І. Краківське передмістя та західні околиці Королівського столичного міста Львова. Львів : Центр Європи, 2011. 460 с.
16. Мельник І., Загайська Р. Личаківське передмістя та східні околиці Королівського столичного міста Львова. Львів : Центр Європи, 2010. 352 с.
17. Мельник І. В. Львівські вулиці і кам'яниці, мури, закамарки, передмістя та інші особливості Королівського столичного міста Галичини. Львів : Центр Європи, 2008. 383 с.
18. Назарук М. Львів на початку ХХІ ст. Львів : Вид-во Старого Лева, 2015. 240 с.
19. Назарук М. Львів у ХХ столітті: соціально-екологічний аналіз: монографія. Львів : Укр. акад. друкарства; Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2008. 348 с.
20. Поділ Львова на мікрорайони на основі дослідження, 2015. URL: <http://urbanua.org/ideyi-i-proekty/miski-proekty/155>
21. Ровенчак І., Котик Л. Геокультура і геосвіта України: навч. посібн. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2020. 164 с.
22. Степанів О. Сучасний Львів. Путівник. Перевидання з 1943 р. Стереотипне. Львів : Фенікс, 1992. 144 с.
23. У Львові місто поділили на 39 мікрорайонів. URL: <https://varianty.lviv.ua/publikatsiyi/u-lvovi-misto-podilyly-na-39-mikroraioniv>
24. Шаблій О. І. Львовознавство: підходи, аспекти, проблеми. *Історія української географії*. 2013. Вип. 27. С. 8–14.
25. Шаблій О. І. Природні умови Львова і Підльвів'я. *Історія української географії*. 2013. Вип. 27. С. 62–72.
26. Atlas Geologiczny Galicyi. Lwów. URL: <https://nvkarta.synology.me/history/maps/geology/1911-atlas-geologiczny-galicyi/follow.php?me=LWOW-AGG-Zeszyt-10-Pas-5-slup-XI>
27. Atlas Geologiczny Galicyi. Tekst do zeszytu dziesiątego. Cz. 1, Geologia Lwowa i okolicy / Opracował prof. A.M. Łomnicki. Kraków : nakł. Akademii Umiejętności : skład główny w Księgarni Spółki Wydawniczej Polskiej, 1897. URL: <https://winntbg.bg.agh.edu.pl/skrypty4/0490>
28. Free topographic maps, elevation, terrain. URL: <https://topographic-map.com>
29. Galicia and Bucovina (1861–1864) – Second military survey of the Habsburg Empire. URL: <https://maps.arcanum.com/en/synchron/secondsurveygalicia/?bbox=2678752.130292517%2C641419271993932%2C2683290.578846949%2C6417842.588039937&map-list=1&layers=11&right-layers=osm>
30. Google Maps. Майорівка. URL: <https://www.google.com/maps/place/Майорівка+Львів+Львівськаобласть>

**Міжнародна науково-практична конференція,
присвячена 25-річчю кафедри конструктивної географії і картографії
Львівського національного університету імені Івана Франка
«КОНСТРУКТИВНА ГЕОГРАФІЯ І КАРТОГРАФІЯ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ»
Україна, м. Львів, 1–3 травня 2025 р.**

31. Habsburg Empire (1869–1887) – Third Military Survey (1:25000). URL: <https://maps.arcanum.com/en/synchron/thirdsurvey25000/?bbox=2678611.4460830432%2C6413819.100123459%2C2683149.8946374753%2C6417468.968224076&map-list=1&layers=129&right-layers=osm>
32. Horbay W. Plan orientacyjny Wielkiego Lwowa 1938. URL: <https://picryl.com/media/horbaya-plan-orientacyjny-wielkiego-lwowa-1938-565691>
33. Horbay W. Plan orientacyjny Wielkiego Lwowa z przewodnikiem. Lwów : Drukarnia Artystyczna, 1938.
34. Karte des Koenigreiches Galizien und Lodomerien. Lemberg, 1783. URL: <https://uma.lvivcenter.org/uk/maps/34465>
35. Lemberg (Lwów) Cadastral Map 1849/1853. URL: <https://maps.geshergalicia.org/cadastral/lviv-lwow-lemberg-1853>
36. Lemberg mit seinen Umgebungen nach der Original Aufnahme des k. k. General-Quartiermeisters-Stabes auf Stein graviert im Jahre 1836. URL: <https://picryl.com/media/lemberg-mit-seinen-umgebungen-1836-46a3e8>
37. Lwów. Plan miasta, Lwów 1923. URL: <https://picryl.com/media/lwow-plan-miasta-1923-e117b5>
38. Mapa Król. Stoł. Miasta Lwowa. Podziałka 1 : 8 000. Lwów, 1917. URL: <https://uma.lvivcenter.org/uk/maps/34481>
39. Old maps of Lviv. URL: <https://picryl.com/topics/old+maps+of+lviv>
40. OpenStreetMap: Майорівка. URL: <https://www.openstreetmap.org/#map=15/49.81989/24.08079>
41. Plan miasta, Lwowa. Podziałka 1 : 15 000. Lwów: Książnica-Atlas, 1931.
42. Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich. wyd. pod red. F. Sulimierskiego, B. Chlebowskiego, J. Krzywickiego i W. Walewskiego, Warszawa 1880–1902. T. V. St. 919. URL: http://dir.icm.edu.pl/pl/Slownik_geograficzny/Tom_V/919
43. Vetus Maps – Навігація за історичними картами. URL: <https://vetusmaps.com/uk>
44. Wielki plan Lwowa z przedmieściami i najbliższa okolica miasta, 1920. URL: <https://picryl.com/media/wielki-plan-lwowa-z-przedmiesciami-i-najblizsza-okolica-miasta1920-a574cf>

* * *